

Εισήγηση του Γ Η Κριμπά στο Φόρουμ  
Πάντειο Πανεπιστήμιο, 10-11 Απριλίου 1992

Κύριε Πρύτανη,  
Αγαπητοί προσκεκλημένοι,  
Σύντροφοι και φίλοι του Φόρουμ της Αριστεράς,

Η εισήγησή μου αναφέρεται στο πρώτο μέρος του **Βιβλίου** που κατέθεσε το Φόρουμ, συγκεκριμένα στις πρώτες δεκαέξι σελίδες. Συνιστά το μέρος αυτό αποτύπωση και καταγραφή του σύνθετου ερωτήματος: διάγνωση, πρόταση, προσδιορισμός - τίνος πράγματος; της αριστεράς, τώρα, εδώ. Κατατίθεται ως πρόταση πολιτική, δηλαδή παρεμβατική στο πολιτικό γίνεσθαι, που είναι εξ' ορισμού τώρα και εδώ. Χαρακτηρίζεται ως πρόταση της αριστεράς, δηλαδή εκ της αριστεράς για την αριστερά, με γνώση ότι το αμφίσημο ιδίωμα του πολιτικού λόγου δέν γνωρίζει σύνορα και στεγανά, αντίθετα η εκφορά του διαπερνά και διαμορφώνει, με σκοπό την κατάργηση των στεγανών και την αναδιάρθρωση των συνόρων. Στην κρίση όλων μας, δηλαδή με την πολιτική παρέμβαση όλων μας, να το πετύχομε. Η οικονομία της εισήγησης επιβάλλει κάποια άλματα και ένα κωδικοποιημένο τρόπο επικοινωνίας.

Δύο λέξεις χαρακτηρίζουν το σήμερα, η "κρίση" και η "παρακμή". Θα μπορούσε να προστεθεί μιά τρίτη, που προκύπτει σχεδόν αβίαστα, το "αδιέξοδο". Μαζί οι τρεις αυτές λέξεις συνιστούν μιά δήλωση: την παράλυση του πολιτικού λόγου, παράλυση που οδηγεί αναπότρεπτα στο απεικταίο, το ανελεύθερο συμπέρασμα - τον "μονόδρομο". Αυτή την παράλυση και αυτό το συμπέρασμα καλείται η αριστερά να καταπολεμήσει.

Στο πεδίο του πολιτικού λόγου, ο άριστος των πολέμων είναι ο επιθετικός, εκείνος που προκαλεί και τραντάζει. Προσφέρονται ως πεδίο διαλόγου οι δέκα θέσεις του Μάρξ για τον Φόϋερμπαχ. Μια ανάγνωση των πρώτων εννηά λέει: **η αριστερά δεν έχει λόγο ύπαρξης - η δεξιά υπάρχει χωρίς λόγο**. Μιά επίμονη ανάλυση αυτής της ανάγνωσης συνιστά κριτική απόρριψη της κεντρικής λογικής του μαρξιστικού έργου γιατί θέτει σε αμφιβολία τη βασική αναλυτική του επιλογή, την ταξικότητα, ως αναγκαία και επαρκή βάση για την παραγωγή πολιτικής. Λέει, η ανάγνωση αυτή, πως η διάγνωση των κοινωνικών αντιθέσεων μέσα από την έννοια της ταξικότητας, δέν οδηγεί στην πολιτική που, εκμεταλλευόμενη την ταξικότητα, μπορεί να την αναιρέσει. Λέει ακόμα πως η ταξικότητα είναι πολιτικά αδιάφανη έννοια, γιατί αφορά σε μια αργόσυρτη πραγματικότητα και είναι γι' αυτό καταδικασμένη να ζεί στην αφαίρεση, δηλαδή αφαιρεί από την πολιτική τη δυνατότητα συγκρότησης του συγκεκριμένου και

κληρονομίας θεωρία της είναι ανεπαρκής. Εύκολο το γλύστριμα στην αποθεωρητικοποίηση, μέσω του πραγματισμού, της τεχνοκρατίας και του λεγόμενου εκσυγχρονισμού, που είναι η νεωτερική απολίτικη φαντασίωση. Αναπόφευκτο αν η αριστερά δεν επιδιώκει να συνδέσει την παραγωγή θεωρίας με την παραγωγή πολιτικής, αν δεν εντάξει την πολιτική στον πολιτισμό, αν δεν εγκαλέσει τον πολιτισμό στην υπηρεσία της πολιτικής, αν δεν ενστερνισθεί την ηθική ως το έσχατο πολιτικό μέσο.

Καταγράφω του τίτλους ξεκινώντας από το δύσκολο, την ταξικότητα: η απροσδιοριστία της είναι γνωστή. Ο νόμος της εξαθλίωσης, που λειτούργησε επί τρεις αιώνες ως κυρίαρχη μορφή παραγωγής της μισθωτής εργασίας υπό καθεστώς καπιταλιστικής εκμετάλλευσης ανατράπηκε από τις αρχές ήδη του 20ού αιώνα καθ' ό μέτρο η ενσωμάτωση της τεχνικής προόδου εμφανίστηκε ως κυρίαρχος τρόπος αναπαραγωγής του κεφαλαίου - και όχι μόνο από τα μέσα του αιώνα, όπου η πεφωτισμένη διαχείριση, συμβατή με το κοινωνικό κράτος, μετάλλαξε τους όρους αναπαραγωγής της οικονομικοκοινωνίας, μέσα στους γνωστούς γεωπολιτικούς όρους. Η κοινωνία των 2/3 είναι μιά εν δυνάμει εξευτέλιση του κοινωνικού consensus, εφ' όσον επιβληθεί και στην Ευρώπη, όμως δεν αφορά την Ελλάδα, που με σύγχρονους όρους είναι κοινωνία το πολύ του 1/3. Η αριστερά στην Ελλάδα πρέπει να ορίσει την μισθωτή εργασία σε μία οριακή κοινωνία, όπου το κυρίαρχο μόρφωμα είναι η μικροϊδιοκτησία, ίδιον παρα-μόρφωμα του καπιταλισμού, συμβατό με απολίτικη διαχείριση και βιώσιμο λόγω της ιδιαίτερης σχέσης με τον ελληνισμό της διασποράς. Το φαινόμενο έχει χροιά déjà vu, "μοιάζει" με την ιστορική συνάρθρωση της μικρής ελληνικής επικράτειας με τον σύγχρονο ελληνικό καπιταλισμό της διασποράς στο γύρισμα του περασμένου αιώνα, συνάρθρωση που στάθηκε αφετηρία για την εθνική ολοκλήρωση. Όμως έχει ευρύτερες διαστάσεις και μεγαλύτερο βάθος, διότι η μικροϊδιοκτησία αναπαράγεται ραγδαία αλλά μόνο εκτατικά, ανθίσταται στην ποιοτική συσσώρευση και εκμηδενίζει την μισθωτή εργασία χωρίς να συγκρούεται με το παραγωγικό δημόσιο ή ιδιωτικό κεφάλαιο, που την αποφεύγει. Η ταξική ανάλυση αυτής της συγκεκριμένης κοινωνίας προφανώς απαιτεί άλλη εργαλειοθήκη από κείνη που κατασκεύασε η δυτικοευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία και αντίστοιχα άλλους τρόπους πολιτικής προσέγγισης: στο κοινωνικό κράτος που αντιστοιχεί σ' αυτήν εδώ τη μισθωτή εργασία δεν μπορεί να είναι κυρίαρχο στοιχείο το πραγματικό εισόδημα, που διαφεύγει προς αντικοινωνική μικροϊδιοκτησία αλλά ποιοτικά στοιχεία εκπαίδευσης, ασφάλισης, στέγασης, που θα ενισχύουν την πολιτική ταξικότητα της μισθωτής εργασίας. 61

Το δεύτερο στοιχείο, το γεωπολικό, είναι το πιο εύκολο. Δεν χρειάζεται να εφευρεθεί το Ευρωπαϊκό κεκτημένο, υπάρχει. Όπως υπάρχει και το NATO. Δεν θα χρειαστεί εκτροπή του Δουνάβεως για να μας προστατεύσει από τους Βόρειους γείτονες, ούτε μεταφορά της

την καταδικάζει στην παράλυση. Ακόμη και ως έννοια υποδομής, η ταξικότητα εκφράζει μιά μερικότητα καθώς δεν είναι συμβατή με μιά άλλη εξίσου υποδομική, αργόσυρτη πραγματικότητα, την γεωπολιτική. Η γεωπολιτική είναι όμως και έννοια της υπερδομής, ανήκει σε ένα σαφές τώρα, είναι εκ προΐμοιου πολιτική και όχι γεωγραφική οντότητα, παράγει την ταξικότητα τουλάχιστον όσο επηρεάζεται απ' αυτήν, συλλαμβάνεται και παράγεται μόνον με συγκεκριμένο τρόπο, δεν μπορεί να είναι αφηρημένη παρά ως απαύγασμα μιάς απολιτικής φυγής από την πολιτική στην πολιτική φαντασίωση, την αφηρημένη ταξικότητα.

Δεδομένου έτσι ότι η ταξικότητα ως πραγματικότητα και ως συνείδηση δεν μπορεί να βρίσκεται σε άμεση επικοινωνία με τον γεωπολιτικό ιστό όπου αναπαράγεται, χρειάζεται η διαμεσολάβηση του κατάγκην μή εκ προοιμίου υπάρχοντος υπερδομικού στοιχείου, που είναι ο πολιτισμός. Εκεί βρίσκεται το χωνευτήρι όπου παράγεται η πολιτική, το βάθρο του πολιτικού λόγου που, για να παραχθεί, συνδιαλέγεται ταυτόχρονα με την ταξική διάσταση, που διδάσκει και διαμορφώνει, σε συγκεκριμένο γεωπολιτικό στίγμα που την καθιστά πραγματική.

Η δέκατη θέση επομένως αναιρείται από τις προηγούμενες εννιά: το πρόβλημα που θέτει δεν μπορεί να λυθεί, η δυνατότητα παραγωγής πολιτικής έχει εκλείψει, η φιλοσοφία ενίκησε, η πολιτική μπορεί να λειτουργήσει απολαυστικά, ανώδυνα και ενίοτε επώδυνα, ως φαντασίωση. Εκτός εάν: η αριστερά δέν έχει μεν λόγο να υπάρχει, όμως παράγεται ως πολιτικός λόγος, συνδιαλεγόμενος με δύο μουγκά και κουφά υπάρχοντα, την ταξικότητα και τη συγκεκριμένη εν τόπω και χρόνω δύναμη που την περιρρέει, και μόνον έτσι συγκρούεται με την δεξιά, που αυτή πάντα υπάρχει χωρίς λόγο.

Ερωτάται: προς τί η αναφορά σε ποιητικό στην ουσία του κείμενο του 19ου αιώνα, του αιώνα που ήταν κατεξοχήν χωρίς έμπνευση; Και προς τί η ηθελημένη στρέβλωση της συνεισφοράς ενός μεγάλου ιστορικού στοχαστή, ίσως του σύγχρονου Αριστοτέλη; Διότι η αριστερά χρειάζεται θεωρία, θεωρία που να συγκροτεί την πολιτική δυνατότητα ενός κόσμου που δέν υπάρχει, θεωρία που δεν παράγεται ως στιγμιαίο στιχούργημα αλλά προκύπτει από τους διαφωτισμούς της ανθρώπινης ιστορίας. Η αριστερά ανασυγκροτεί την ιστορικότητα και γι' αυτό απαιτεί ιδιοκτησιακή σχέση με την ιστορία. Στους αναγκαίους μύθους της ανήκει η αλήθεια ότι οι λαοί γράφουν την ιστορία αλλά στον αναγκαίο εξοπλισμό της ανήκει η γνώση ότι η ιστορικοί είναι εκείνοι των οποίων τα γραπτά πράγματι γράφονται και μένουν. Η θεωρία είναι το κατ' εξοχήν ξαναγράψιμο της ιστορίας, εκείνης που δικαιώνει το μέλλον. Το πρόταγμα της αριστεράς είναι ξερίζωμα από το σήμερα εν ονόματι μιάς πιά ισχυρής απ' αυτό πραγματικότητας, που είναι το εκ της ιστορίας παραγόμενο μέλλον. Το πρακτικό πρόβλημα της αριστεράς είναι ότι η εκ

Εργασία για διαδ. μέτρα και σχέδια  
Είναι απαραίτητο να επεξεργαστούμε  
τις ομοιογενείς στην ασιωνία Ηεαυτοκρατορία  
ωροσημείων ισχυρά ασιωνία Η ισχυρά ασιωνία

Τουρκίας 100 ναυτικά μίλια ανατολικά από τα νησιά του Αιγαίου. Τα σύνορα της Ευρώπης είναι στο οκταστάδιον, ανατολικά της Μυκάλης, από την άλλη μεριά είναι η Ασία, αυτό δεν θ' αλλάξει. Ούτε η όψιμη ανακάλυψη των Βαλκανίων, που για πενήντα χρόνια είχαν καταργηθεί, θ' αλλάξει το μείζον γεωπολιτικό δεδομένο, το ειδοποιό στοιχείο που καθόρισε ότι ποτέ η Ελλάδα δεν ήταν Βαλκανική χώρα αλλά πάντοτε Μεσογειακή και ως εκ τούτου πάντοτε Δυτική. Το γεωπολιτικό μέλλον της Ελλάδας είναι πάντα το ίδιο, τα ξύλινα τείχη.

αυτοκρατορία  
μεταπολεμική  
και εαυτοκρατορία  
βελίκοι

Τέλος, το τρίτο στοιχείο, το πιο δύσκολο, το πολιτιστικό. Η αριστερά έχει να αντιμετωπίσει την προϊούσα αποδόμηση του πολιτιστικού ιστού. Η πολιτική σκέψη στενάζει κάτω από την ομολογημένη, πλέον, κοινοτοπία. Η πολιτιστική διάσταση έχει υπαχθεί σε ανέλεγκτη εμπορευματοποίηση, που παράγει στεγανά απολιτικής. Οι διανοούμενοι διαπραγματεύονται την ανεξαρτησία τους αποδεχόμενοι διακοσμητικούς όρους. Τμήματα της άλλοτε κρατικής αστικής τάξης βρίσκονται σε συνθήκες υπο-κρατικού προλεταριάτου, υποτελείς ενός νέου επιστρώματος νεόπλουτου εξυπναδισμού, τελευταία φλούδα του διεθνίζοντος milles feuilles που συνιστά το άρχον σχήμα. Το στιγμιαίο ισοπεδώνει και ευτελίζει ενώ οι νέοι βάρβαροι διαπραγματεύονται την ιδεολογική τους νομιμοποίησή εξυμνώντας το ψεύτικο "νέο" που αποδομεί το αληθές "παλιό". Στην κενότητα ο αριστερός λόγος εξαερώνεται, αντίπαλο δεν βρίσκει παρά χαμόγελα αποδοχής, υποδοχής εγκάρδιας και πονηρής. Οι λέξεις αντικαταστάθηκαν, οι πολιτικοί όροι έγιναν θεατρικοί: σενάριο, σκηνικό, ρόλοι - δηλαδή τακτικές, χωρίς δεσμεύσεις, χωρίς αρχές, χωρίς δεσμεύσεις - αλλά και πολύ υποκρισία, επίκληση αξιών, κλίμα ντροπής, γιατί όχι; - κλίμα τρομοκρατίας, να είναι ο λόγος ελεύθερος αλλά να αυτολογοκρίνεται - αλλιώς υπάρχει η τιμωρία της επιβεβλημένης σιωπής.

Και όμως: υπάρχει πολιτικό πολιτιστικό κεκτημένο για την αριστερά, κοινό για όλους αλλά προνομιακό μόνο γι' αυτήν, εκείνο που εξακολουθεί να απαιτεί έντιμο κράτος, αποτέλεσμα της επανόδου της αρετής στην πολιτική, κράτος ισηγορίας και συνευθύνης. Θα το ξαναβρεί αυτό το πολιτιστικό κεκτημένο η αριστερά αν πράγματι αποδεχθεί ότι έκλεισε γι' αυτήν ένας ιστορικός κύκλος, αν προτάξει και το δείξει με το πρόγραμμά της ότι το πολιτισμό επίπεδο είναι κείνο που θα κριθεί η μάχη για το μέλλον της Ελλάδας, ότι σε κείνο το πεδίο η αριστερά θα αντιμετωπίσει το κεντρικό πρόβλημα της Ελλάδας, την απειλή της μόνιμης ιστορικής παρακμής, ότι σε κείνο το πεδίο θα βρεθεί η αριστερά στο κέντρο της πολιτικής ζωής, ως αριστερά που θέλει ν' αλλάξει τον κόσμο και γι' αυτό πρέπει ν' αλλάξει τα πάντα.

'Όλα τ' άλλα είναι της συγκυρίας. 'Ας τα κάνουμε πέρα.

Το συμπέρασμα: Η αμφισημία του πολιτικού λόγου είναι δεδομένη και συγκεκριμένη. Ο πολιτικός λόγος συγκροτεί το πολιτικό

και για ισχυρά εαυτοκρατορία, εργατ και εαυτοκρατορία

για ισχυρά εαυτοκρατορία  
αριστερά  
εαυτοκρατορία  
εαυτοκρατορία

Η εαυτοκρατορία των προδαυτοκρατορίας

στρατόπεδο, βαπτίζει και οριοθετεί τον αντίπαλο, καταθέτει τον κανονισμό και τους όρους της σύγκρουσης, διορίζει τον μηχανισμό διαιτησίας και αποφαινεται για το αποτέλεσμα, νομιμοποιεί τη στιγμή της διαπραγματεύσεως και κατοχυρώνει τον συμβιβασμό.

Στα τερτίπια του πολιτικού λόγου της αριστεράς ανήκουν η αρετή, η κριτική, η επιείκεια. Στον πυρήνα του βρίσκεται η ταύτιση με την παραγωγική εργασία, την παραγωγή κοινωνικών και πολιτισμικών αξιών, η ταξικότητα.

Ο όρος "εκσυγχρονισμός" δεν λέει τίποτε. Εξάλλου γίνεται - ραγδαία.

Η αριστερά είναι εν αρχή αμφισβήτηση, όχι μόνο της ισχύουσας κατάστασης πραγμάτων αλλά και του τρόπου με τον οποίο η ισχύουσα κατάσταση παράγεται.

Η αριστερά αγνοεί τον αντίπαλο του χτές και αναγνωρίζει τον αντίπαλο του σήμερα και του αύριο. Σήμερα και τώρα, η αριστερά είναι η αντίθεση στον τρόπο παραγωγής της ενεργού υπακοής.

Η αριστερά αντιπαραθέτει τον ενεργό λόγο και την ενεργό στάση, προβάλλει την αντί-θέση και την διεκδικεί, οργανώνει τη σύγκρουση, διαλέγεται, διαπραγματεύεται και συμβιβάζεται, αποδέχεται αλλά δεν παραδέχεται: την κοινωνία, την ιστορία, την οικονομία την γεωπολιτική - ως έχουν. Όλα αυτά είναι δεξιά.

Η παραγόμενη κοινωνία, ιστορία, οικονομία, γεωπολιτική, είναι πολιτική. Η πολιτική είναι αριστερή.

Απέναντι στο μέτωπο της ενεργού υπακοής, το μέτωπο της αριστεράς είναι η συστημική ρήξη με το σύστημα. Αυτό είναι το **πρόγραμμα**.

Το **πρόταγμα** είναι η μία και μόνη ιστορική κληρονομιά, δηλαδή η συγκεκριμένη ιστορικότητα, που εκφράζεται με το τρίπτυχο σύνθημα, που το όνομά της είναι ξανά ζητούμενο, που το χρώμα της είναι πάντα άλικο - και φωτίζει.

Σας προσκαλώ να εγκρίνετε τη θέση του Φόρουμ για την προσυνεδριακή διαδικασία.